

ЗМАГАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ФУТБОЛІСТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗБІРНОЇ
УКРАЇНИ У ФІНАЛЬНОМУ ТУРНІРІ
ЧЕМПІОНАТУ ЄВРОПИ 2020 РОКУ З
УРАХУВАННЯМ ФАКТОРІВ МІГРАЦІЇ

Соболь Едуард
Запорізький національний університет

DOI: 10.32540/2071-1476-2022-2-148

Annotations

Introduction. One of the problematic issues, which has not yet received due attention of specialists in sports science of Ukraine, is the study of migration indicators of highly qualified athletes in football and its impact on the effectiveness of competitive activities in official international competitions. **Purpose** is to establish indicators of migration of football players of the national team of Ukraine and to assess their impact on the performance of competitive activities in the final tournament of the 2020 European Championship. **Material and methods.** Methods of data analysis and systematization of scientific and methodical literature and the global network «Internet», methods of collecting and processing current information regarding the characteristics of migration processes, special analysis and interpretation of indicators of competitive activity, methods of mathematical statistics were used. **Results.** The main stages of the composition of the national football team of Ukraine for the final tournament of the 2020 European Championship have been established: expanded squad, official application, game protocol, starting squad. The main characteristics of the competitive activity of highly qualified football players, taking into account migration factors, are indicators of the ratio of players who are representatives of the UPL and other national PFL or «naturalized» athletes in the game protocols and starting lineups of the team; goals scored and player substitutions. **Conclusions.** The structure of the official application of the national team of Ukraine for the final tournament of the 2020 European Championship, taking into account the migration processes of football players, is as follows: out of 26 athletes, 17 football players are representatives of UPL clubs (65,38%) and 9 football players are representatives of clubs of other PFL or "naturalized" athletes (34,62%). The ratio of UPL players and other PFL players in the minutes of the games of the national team of Ukraine in the matches of the group tournament is 73,91% and 26,09%, respectively, in the matches of the play-off round – 69,57% and 30,43%, respectively. The ratio of Ukrainian UPL players and other PFL players in the starting lineup of the national team of Ukraine in group tournament matches is 54,54% and 45,46%, respectively, in play-off round matches – 72,72% and 27,28%, respectively. According to the indicators of goals scored, the ratio of UPL players and other PFL players during the final tournament of the European Championship 2020 is 16,67% and 83,33%, respectively, of them, in the group tournament – 0% and 100%, respectively; at the stage of the play-off round – 50% and 50%, respectively. According to the indicators of player substitutions, the ratio of UPL and other PFL players during the final tournament of the 2020 European Championship is 56,95% and 43,05%, respectively, of them, in the group tournament – 63,89% and 36,11%, respectively; at the stage of the play-off round - 50% and 50%, respectively.

Keywords: football, qualification, results, competition, migration.

Анотація

Вступ. Одним із проблемних питань, який ще не отримав належної уваги фахівців спортивної науки України, є вивчення показників міграції висококваліфікованих спортсменів у футболі та її вплив на резуль-

тативність змагальної діяльності в офіційних міжнародних змаганнях. **Мета:** встановити показники міграції футболістів національної збірної команди України та оцінити їх вплив на результативність змагальної діяльності у фінальному турнірі чемпіонату Європи 2020 року. **Матеріал і методи.** Використано методи аналізу та систематизації даних наукової та методичної літератури і глобальної мережі Internet, методи збору і обробки поточної інформації стосовно характеристики міграційних процесів, спеціального аналізу та інтерпретації показників змагальної діяльності, методи математичної статистики. **Результати.** Встановлено основні етапи комплектації складу національної збірної команди України з футболу до фінального турніру чемпіонату Європи 2020 року: розширений склад, офіційна заявка, протокол гри, стартовий склад. Основними характеристиками змагальної діяльності висококваліфікованих футболістів, з урахуванням факторів міграції, є показники співвідношення гравців, які є представниками УПЛ та інших національних ПФЛ або «натуралізованих» спортсменів у протоколах гри і стартових складах команди; показники забитих м'ячів і замінів гравців. **Висновки.** Структура офіційної заявки національної збірної команди України на фінальний турнір чемпіонату Європи 2020 року з урахуванням процесів міграції футболістів є такою: з 26 спортсменів – 17 футболістів є представниками клубів УПЛ (65,38%) і 9 футболістів є представниками клубів інших ПФЛ або «натуралізованими» спортсменами (34,62%). Співвідношення гравців УПЛ та інших ПФЛ у протоколах ігор національної збірної команди України у матчах групового турніру дорівнює 73,91% і 26,09% відповідно, у матчах play-off раунду – 69,57% і 30,43% відповідно. Співвідношення гравців української УПЛ та інших ПФЛ у стартовому складі національної збірної команди України у матчах групового турніру дорівнює 54,54% і 45,46% відповідно, у матчах play-off раунду – 72,72% і 27,28% відповідно. За показниками забитих м'ячів співвідношення гравців УПЛ та інших ПФЛ протягом фінального турніру чемпіонату Європи 2020 року становить 16,67 % і 83,33 % відповідно, з них, у груповому турнірі – 0 % і 100 % відповідно; на стадії play-off раунду – 50 % і 50 % відповідно. За показниками замінів гравців співвідношення гравців УПЛ та інших ПФЛ протягом фінального турніру чемпіонату Європи 2020 року становить 56,95 % і 43,05 % відповідно; з них, у груповому турнірі – 63,89 % і 36,11 % відповідно; на стадії play-off раунду – 50 % і 50 % відповідно.

Ключові слова: футбол, кваліфікація, результати, змагання, міграція.

Вступ. Змагальна діяльність в ігрових командних видах спорту є провідним компонентом системи багаторічної підготовки спортсменів [28, 29, 32]. Це обумовлено об'єктивними факторами, а саме: по-перше, високою популярністю ігрових видів спорту внаслідок чого істотно підвищується конкуренція в офіційних змаганнях національного та міжнародного рівнів; по-друге, професіоналізацією та комерціалізацією офіційних змагань національного та міжнародного рівнів, що вимагає від спортсменів і тренерів пошуку інноваційних технологій підготовки висококваліфікованих спортсменів; по-третє, достатньо високим рівнем розвитку загальної теорії спорту, системи підготовки спортсменів і конкретних методик їх застосування у процесі багаторічної підготовки, що вимагає вивчення та впровадження деталізованих позатренувальних і позазмагальних чинників, які можуть надати перевагу у змагаль-

ному процесі.

Одним із проблемних питань, який ще не отримав належної уваги фахівців спортивної науки України, є вивчення показників міграції висококваліфікованих спортсменів у футболі та її вплив на результативність змагальної діяльності в офіційних міжнародних змаганнях [31]. Аналіз наукової та методичної літератури, матеріалів у мережі «Internet» свідчить, що ця проблематика, лише епізодично, є предметом наукового вивчення з метою подальшого вдосконалення тренувального процесу та змагальної діяльності висококваліфікованих футболістів на сучасному етапі розвитку спортивної науки [20, 21, 26, 27, 30].

Насьогодні переважна більшість науковців, які досліджують питання багаторічної підготовки кваліфікованих спортсменів, дотримуються положень загальної теорії спорту та системи підготовки спортсменів [11, 14, 16, 17,

18]. У цей же час, науковці зазначають, що традиційні підходи до вдосконалення тренувального процесу та змагальної діяльності близькі до межі функціональних можливостей організму висококваліфікованих спортсменів і є практично вичерпаними і наближеними до субмаксимальних або максимальних значень [5, 6, 9, 10].

Такий стан речей обумовив необхідність пошуку нових, нетрадиційних підходів до вирішення проблем вдосконалення тренувальної та змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів, які спеціалізуються в ігрових видах спорту. Зокрема, це стосується деталізованого вивчення актуальних питань глобалізації спорту та міграції спортсменів, яка є провідною передумовою розвитку глобальних процесів.

У дослідженнях [1, 2, 3, 4] детально розглянуто питання професіоналізації та комерціалізації спорту вищих досягнень у

глобальному вимірі на матеріалі тенісу та легкої атлетики. Наголошено, що зазначені питання є невід'ємними складовими компонентами глобалізації сучасного олімпійського та професійного спорту та мають істотний вплив як на тренувальну, так і на змагальну діяльність кваліфікованих спортсменів.

Також важливими у цьому контексті є проблемні питання стосовно реалізації організаційно-управлінських моделей підготовки кваліфікованих і висококваліфікованих спортсменів в умовах політизації та комерціалізації спорту вищих досягнень [15]. Ці компоненти також є складовими глобальних процесів у сучасному олімпійському та професійному спорті.

Крім цього, у наш час, практично сформовано наукові положення, які свідчать про розгляд міграційних процесів в ігрових видах спорту взагалі, та у футболі, зокрема, в якості складового та допоміжного чиннику глобальних процесів – комерціалізації офіційних змагань національного та міжнародного рівнів, професіоналізації спортсменів і тренерів, поглибленні процесів соціалізації та політизації у сучасному спорті вищих досягнень [12, 19, 22, 23]. Безпосередній вплив міграційні процеси у футболі мають на селекційну роботу тренерів і менеджерів. При цьому, такий стан речей є характерним як для кваліфікованих і висококваліфікованих футболістів, так і для спортсменів юнацького віку, а також для резервного та аматорського футболу [13].

Крім цього, поглиблене вивчення міграційних процесів у сучасному футболі дозволило виокремити низку найбільш актуальних напрямів, які потребують поглибленого та деталізованого розгляду, а саме: матеріально-технічного та фінансового забезпечення футбольної інфраструктури на клубному рівні та рівні

національних збірних команд [24, 25]; безпосереднього впливу міграційних процесів на показники змагальної діяльності кваліфікованих і висококваліфікованих футболістів [7], можливості комплектації провідних клубних і національних команд для створення висококонкурентного внутрішнього середовища та підвищення ефективності змагальної діяльності [8] та оптимізації селекційної роботи у професійних та аматорських футбольних клубах [13].

На нашу думку, це обумовлено підвищенням значущості глобальних чинників, взагалі, та міграційних процесів, зокрема, для вдосконалення сучасної системи багаторічної підготовки кваліфікованих і висококваліфікованих футболістів і ефективного розвитку сучасного футболу.

Зауважимо, що в цьому контексті актуальним є розгляд проблемних питань визначення ефективності змагальної діяльності висококваліфікованих футболістів на офіційних міжнародних змаганнях на основі врахування впливу міграційних процесів. Саме тому аналіз змагальної діяльності футболістів національної збірної України у фінальному турнірі чемпіонату Європи 2020 року з урахуванням факторів міграції є актуальним питанням спортивної науки, яке розглядалось у сучасній науковій та методичній літературі.

Гіпотеза дослідження полягає у тому, що для визначення напрямів удосконалення тренувального процесу висококваліфікованих футболістів необхідно провести ґрунтовний аналіз впливу міграційних процесів на результативність змагальної діяльності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами. Дослідження проведено згідно плану науково-дослідної роботи кафедри фізичної культури і спорту Запорізького національного університету за темою «Оптимізація навчально-тренувальної

та змагальної діяльності в спортивних іграх» (номер державної реєстрації – 0114U002659).

Мета дослідження: встановити показники міграції футболістів національної збірної команди України та оцінити їх вплив на результативність змагальної діяльності у фінальному турнірі чемпіонату Європи 2020 року.

Матеріал і методи. Використано методи аналізу та систематизації даних наукової та методичної літератури і глобальної мережі «Internet», методи збору і обробки поточної інформації стосовно характеристики міграційних процесів, спеціального аналізу та інтерпретації показників змагальної діяльності, методи математичної статистики.

Учасники. У процесі проведення експериментальних досліджень опрацьовано дані 31 футболіста національної збірної команди України, які потрапили до розширеного складу команди перед офіційною заявкою на фінальну частину чемпіонату Європи 2020 року.

Організація. Всі процедури в межах проведення експериментальних досліджень проведено на матеріалах відкритих даних офіційних сайтів Української асоціації футболу (УАФ, <https://uaf.ua/>), Європейського союзу футбольних асоціацій (УЄФА, <https://www.uefa.com/>) з урахуванням вимог до етичних стандартів проведення експериментальних досліджень згідно Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації «Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження» (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_005#Text).

Процедура проведення експериментальних досліджень передбачала визначення характеристик міграційних процесів у взаємозв'язку з інтегральними показниками змагальної діяльності протягом п'яти ігор національної збірної команди України

у фінальному турнірі чемпіонату Європи 2020 року:

13.06.2021 року. Нідерланди – Україна – 3:2 (група «С»);

17.06.2021 року. Україна – Північна Македонія – 2:1 (група «С»);

21.06.2021 року. Україна – Австрія – 0:1 (група «С»);

29.06.2021 року. Швеція – Україна – 1:2 (1/8, play-off раунд);

03.07.2021 року. Україна – Англія – 0:4 (1/4, play-off раунд).

Статистичний аналіз отриманих результатів проведено із використанням стандартного програмного забезпечення «Microsoft Excel» з визначенням середнього арифметичного, стандартного відхилення та відсоткових значень.

Результати. Чемпіонат Європи з футболу 2020 року (офіційна скорочена назва Euro-2020) – 16-й чемпіонат Європи з футболу, який відбувся у термін з 11 червня до 11 липня 2021 року. Попередньо проведення турніру планували у період червень-липень 2020 року, однак через глобальну пандемію COVID-19 змагання відтермінували на рік зі збереженням оригінальної назви – «Euro-2020».

До розширеного складу національної збірної команди України перед офіційною заявкою на Euro-2020 викликали 31 футболіста, з яких 26 спортсменів увійшли до офіційної заявки на фінальний турнір чемпіонату Європи 2020 року. Таким чином, у розширеному складі команди з 31 футболіста (100 %) – 20 футболістів є представниками професійних футбольних клубів української Прем'єр-Ліги (64,52 %) і 11 – футболістів, які виступали за професійні футбольні клуби інших національних чемпіонатів, футбольних ліг або «натуралізовані» спортсмени (35,48 %). Структура офіційної заявки національної збірної команди України на фінальний турнір чемпіонату Європи 2020 року у контексті врахування міграційних процесів виглядає наступним чином: з 26

футболістів (100 %) – 17 футболістів є представниками професійних футбольних клубів української Прем'єр-Ліги (65,38 %) і 9 – футболістів, які виступали за професійні футбольні клуби інших національних чемпіонатів, футбольних ліг або «натуралізовані» спортсмени (34,62 %).

Крім цього, значущим, з точки зору характеристики міграційних процесів є визначення відсоткових значень з урахуванням ігрової спеціалізації або ігрового амплуа футболістів (табл. 1).

Наступним кроком у проведенні досліджень було визначення показників міграції висококваліфікованих футболістів безпосередньо у змагальному процесі. Для цього опрацьовано показники футболістів національної збірної команди України в груповому турнірі «Euro-2020» (3 матчі, група «С») і 2 матчах 1/8 і 1/4 play-off раунду (табл. 2).

Після матчів групового етапу, в якому національна збірна команда України посіла третє місце у групі «С», організаторами турніру «Euro-2020» було визначено чотири з шести команд, які пройшли до play-off раунду за наступними послідовними критеріями: 1) кількість набраних очок; 2) різниця забитих і пропущених голів; 3) загальна кількість забитих голів; 4) загальна кількість перемог; 5) показник «fair play»; 6) загальний рейтинг кваліфікаційного раунду.

В табл. 3 наведено порівняльні показники змагальної діяльності футболістів національних збірних команд, які посіли третє місце у відповідних групових турнірах (групах «А», «В», «С», «D», «E» і «F»).

Загальна результативність національної збірної команди України в матчах фінального турніру чемпіонату Європи 2020 року склала 1,2 голи за гру, при цьому,

Таблиця 1
Комплектація національної збірної команди України з футболу до фінального турніру чемпіонату Європи 2020 року з урахуванням показників ігрової спеціалізації та міграційних процесів, n=31

Ігрова спеціалізація футболістів	Розширений склад (n=31)		Офіційна заявка (n=26)	
	n	%	n	%
воротарі:	4	12,90	3	11,54
УПЛ	3	75	3	100
інші ПФЛ	1	25	0	0
захисники:	10	32,26	8	30,77
УПЛ	8	80	7	87,5
інші ПФЛ	2	20	1	12,5
півзахисники:	14	45,16	12	46,15
УПЛ	7	50	5	41,67
інші ПФЛ	7	50	7	58,33
нападники	3	9,68	3	11,54
УПЛ	2	6,45	2	7,69
інші ПФЛ	1	3,23	1	3,85

Примітки: УПЛ – українська Прем'єр-Ліга; ПФЛ – професійна футбольна ліга;

у 3 матчах групового турніру – 1,33 голи за гру; у 2 матчах play-off раунду – 1,0 гол за гру. Загальні показники групового турніру «Еуро-2020» складають 142 голи у 51 матчі (середній показник – 2,78 голи за гру). У контексті аналізу факторів міграції зазначимо, що у п'яти матчах фінального турніру чемпіонату Європи 2020 року футболісти національної збірної команди України забили 6 голів, при цьому, 83,33 % голів – футболісти, які грають в інших професійних футбольних лігах (О. Зінченко, «Манчестер Сіті» (Англія); Р. Яремчук, «Гент» (Бельгія) – 2 голи; А. Ярмоленко, «Вест Гем», (Англія) – 2 голи). Серед футболістів, які представляють українську Прем'єр-Лігу, голом відзначився А. Довбик («Дніпро-1», Україна) – 16,67 %.

Також значущим для аналізу факторів міграції та їх впливу на підсумковий змагальний результат є кількісно-якісні показники гравців, які виходили на заміну. Для матчів групового турніру ви-

значено наступні показники:

Нідерланди – Україна: 2 заміни; 50 % – «натуралізовані» спортсмени і 50 % – гравці УПЛ;

Україна – Північна Македонія: 4 заміни; 25 % – гравці інших ПФЛ і 75 % гравці УПЛ;

Україна – Австрія: 3 заміни; 33,33 % – «натуралізовані» спортсмени і 66,67 % – гравці УПЛ;

Середні показники замін для групового турніру: 3 заміни за гру, при цьому, у 36,11 % випадків на заміну виходили «натуралізовані» футболісти або гравці інших ПФЛ; у 63,89 % – гравці УПЛ.

Для матчів play-off раунду визначено наступні показники:

Швеція – Україна: 6 замін; 50 % – гравці інших ПФЛ і 50 % – гравці УПЛ;

Україна – Англія: 2 заміни; 50 % – гравці інших ПФЛ і 50 % – гравці УПЛ;

Середні показники замін для матчів play-off раунду: 4 заміни за гру, при цьому, у 50 % випадків

на заміну виходили гравці інших ПФЛ і у 50 % – гравці УПЛ.

Дискусія. В основу розробки актуальних питань стосовно проведеного дослідження покладено гіпотезу щодо можливості визначення напрямів удосконалення тренувального процесу висококваліфікованих футболістів на основі ґрунтового аналізу впливу міграційних процесів на результативність змагальної діяльності. Обґрунтування такої можливості проведено на підставі аналізу та систематизації даних наукової літератури, аналізу міграційних процесів і змагальної діяльності висококваліфікованих футболістів і власного педагогічного досвіду автора. Результати проведених досліджень дозволяють констатувати, що врахування особливостей міграційних процесів висококваліфікованих футболістів сприяє оптимізації тренувального процесу та підвищенню результативності на офіційних змаганнях національного та міжнародного рівнів.

У процесі опрацювання та уза-

Таблиця 2

Комплектація національної збірної команди України з футболу до матчів групового турніру та play-off раунду «Еуро-2020» з урахуванням показників ігрової спеціалізації та міграційних процесів, n=26

Ігрова спеціалізація футболістів	Матчі групового турніру				Матчі play-off раунду			
	протокол гри, n=23		стартовий склад, n=11		протокол гри, n=23		стартовий склад, n=11	
	n	%	n	%	n	%	n	%
воротарі:	3	13,04	1	9,09	3	13,04	1	9,09
УПЛ	3	100	1	100	3	100	1	100
інші ПФЛ	0	0	0	0	0	0	0	0
захисники:	7,33	31,88	4	36,37	6	30,43	4,5	40,91
УПЛ	6,33	87,5	4	100	5	83,33	4,5	100
інші ПФЛ	1	12,5	0	0	1	16,67	0	0
півзахисники:	9,67	42,04	3	27,27	11	43,49	3	27,27
УПЛ	5,67	58,52	1	55,56	6	54,54	2	66,67
інші ПФЛ	4*	41,48	2	44,44	5*	45,45	1	33,33
нападники	3	13,04	3	27,27	3	13,04	2,5	22,73
УПЛ	2	66,67	0	0	2	66,67	0,5	20,00
інші ПФЛ	1	33,33	3*	100	1	33,33	2*	80,00

Примітки: УПЛ – українська Прем'єр-Ліга; ПФЛ – професійна футбольна ліга; * – номінальні півзахисники виступали на позиції нападників

Таблиця 3

Показники змагальної діяльності національних збірних команд з футболу, які у матчах групового турніру чемпіонату Європи 2020 року посіли треті місця, n=18

№	Група	Команда	I	В	Н	П	ЗГ	ПГ	З-П	О	Q
1	F	Португалія	3	1	1	1	7	6	+1	4	+
2	D	Чехія	3	1	1	1	3	2	+1	4	+
3	A	Швейцарія	3	1	1	1	4	5	-1	4	+
4	C	Україна	3	1	0	2	4	5	-1	3	+
5	B	Фінляндія	3	1	0	2	1	3	-2	3	-
6	E	Словаччина	3	1	0	2	2	7	-5	3	-

Примітки: I – кількість ігор; В – виграш; Н – нічия; П – поразка; ЗГ – забиті голи; ПГ – пропущені голи; З-П – різниця забитих і пропущених голів; О – кількість набраних очок; Q - кваліфікація

гальнення отриманих результатів досліджень визначено положення, які мають позиції наукової новизни. Вперше доведено можливість оптимізації тренувального процесу у футболі на основі врахування факторів міграції висококваліфікованих спортсменів. Стрижнем цього положення є необхідність застосування індивідуальних програм підготовки висококваліфікованих футболістів до офіційних міжнародних змагань (чемпіонатів Європи, світу, Ліги Націй FIFA) з урахуванням показників їх змагальної практики на клубному рівні [7]. Вперше з'ясовано вплив міграційних процесів на результативність та ефективність змагальної діяльності висококваліфікованих футболістів. Показано, що в структурі міграційних процесів висококваліфікованих футболістів наявні певні тенденції, а саме, переважну більшість футболістів-мігрантів (футболісти, які виступають за інші ПФЛ, і «натуралізовані» спортсмени) складають гравці з амплуа «нападник» або «півзахисник» з виразною спрямованістю на ефективні техніко-тактичні дії у змагальному процесі [8]. Також вперше показано, що основою для міграційних процесів у сучасному професійному футболі є глобальні чинники, а саме: концентрація висококвалі-

фікованих футболістів у провідних національних футбольних лігах (чемпіонатах); комерціалізація офіційних змагань національного та міжнародного рівнів; професіоналізація висококваліфікованих футболістів; політизація офіційних змагань національного та міжнародного рівнів; соціалізація провідних футболістів світового рівня, тощо [24, 25].

Крім цього, в процесі опрацювання отриманих наукових результатів доповнено дані стосовно оптимізації багаторічної підготовки футболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей спортсменів [9, 10, 28, 29]; особливостей перебігу міграційних процесів в ігрових видах спорту [1, 2, 22, 23]; ефективності застосування позатренувальних і позазмагальних чинників у багаторічній підготовці висококваліфікованих спортсменів, в тому числі, футболістів [5, 6, 15]. Також значущим для загальної теорії спорту та системи підготовки спортсменів в олімпійському та професійному спорті є подальший розвиток і вдосконалення системи знань про вплив глобальних чинників на багаторічну підготовку та змагальну діяльність висококваліфікованих спортсменів [4, 17, 18, 19].

Висновки. Структура офіційної заявки національної збірної ко-

манди України на фінальний турнір чемпіонату Європи 2020 року з урахуванням процесів міграції футболістів є такою: з 26 спортсменів – 17 футболістів є представниками клубів української Прем'єр-Ліги (65,38 %) і 9 футболістів є представниками клубів інших національних чемпіонатів або «натуралізованими» спортсменами (34,62 %). Співвідношення гравців української Прем'єр-Ліги та інших професійних ліг у протоколах ігор національної збірної команди України у матчах групового турніру дорівнює 73,91 % і 26,09 % відповідно, у матчах play-off раунду – 69,57 % і 30,43 % відповідно. Співвідношення гравців української Прем'єр-Ліги та інших професійних ліг у стартовому складі національної збірної команди України у матчах групового турніру дорівнює 54,54 % і 45,46 % відповідно, у матчах play-off раунду – 72,72 % і 27,28 % відповідно. За показниками забитих м'ячів співвідношення гравців української Прем'єр-Ліги та інших професійних ліг протягом фінального турніру чемпіонату Європи 2020 року становить 16,67 % і 83,33 % відповідно, з них, у груповому турнірі – 0 % і 100 % відповідно; на стадії play-off раунду – 50 % і 50 % відповідно. За показниками заміни гравців співвідношення гравців української Прем'єр-Ліги

та інших професійних ліг протягом фінального турніру чемпіонату Європи 2020 року становить 56,95 % і 43,05 % відповідно, з них, у груповому турнірі – 63,89 % і 36,11 % відповідно; на стадії play-off раунду – 50 % і 50 % від-

повідно.

Перспективи подальших досліджень передбачають деталізоване з'ясування впливу міграційних процесів на показники ефективності та результативності змагальної діяльності високок-

валіфікованих футболістів і, на цій основі, оптимізацію системи управління багаторічною підготовкою у футболі.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Література

1. Борисова О.В. Современный профессиональный спорт и пути его развития в Украине (на материале тенниса): [монография]. К.: Центр учебной литературы, 2011. 309 с. <https://zavantag.com/docs/index-16610247.html>
2. Борисова О.В. Сучасний професійний спорт і шляхи його розвитку в Україні (на матеріалі тенісу): автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту: [спец.] 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт». К.: НУФВСУ, 2012. 40 с. https://repository.ldufk.edu.ua:8080/bitstream/34606048/1893/1/borisova_o_v.PDF
3. Борисова О.В., Мичуда Ю.П. Управление профессионализацией олимпийского спорта в контексте опыта организации профессионального спорта. Наука в олимпийском спорте. 2013. № 3. С. 73-80. http://nbuv.gov.ua/UJRN/NOS_2013_3_12
4. Борисова О.В., Козлова О.К. Профессионализация и коммерциализация в олимпийском спорте (на материале тенниса и легкой атлетики). Наука в олимпийском спорте. 2019. № 3. С. 164-174. https://sportnauka.org.ua/wp-content/uploads/nvos/magazines/NvOS_2019_3.pdf
5. Виноградов В.Е. Внутренировочные средства стимуляции и восстановления работоспособности в подготовке спортсменов высокой квалификации (обзор литературы). Вестник спортивной науки. 2012. № 5. С. 25-29. <https://cyberleninka.ru/article/n/vnetrenirovochnye-sredstva-stimulyatsii-i-vosstanovleniya-rabotosposobnosti-v-podgotovke-sportsmenov-vysokoy-kvalifikatsii-obzor/viewer>
6. Виноградов В.Е., Лопатенко Г.А. Применение внутренировочных средств для повышения физической подготовленности в футболе. Спортивная медицина і фізична реабілітація. 2017. № 2. С. 33-45. http://nbuv.gov.ua/UJRN/smed_2017_2_7
7. Дорошенко Е.Ю., Соболев Е.О., Дорошенко І.Е. Комплектація футбольних команд української Прем'єр-ліги в контексті глобалізації спорту вищих досягнень. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2018. № 6. С.129-135.

References

1. Borysova O.V. Modern professional sport and ways of its development in Ukraine (based on tennis): [monografiya]. K.: Tsentruchebnoy literatury, 2011. 309 s. <https://zavantag.com/docs/index-16610247.html> (In Russian)
2. Borysova O.V. Modern professional sport and ways of its development in Ukraine (based on tennis material): avtoref. dys. ... d-ra nauk z fiz. vykhovannia ta sportu: [spets.] 24.00.01 «Olimpiiskyi i profesiynyi sport». K.: NUFVVSU, 2012. 40 s. https://repository.ldufk.edu.ua:8080/bitstream/34606048/1893/1/borisova_o_v.PDF (In Ukrainian)
3. Borysova O.V., Mychuda Yu.P. Management of the professionalization of Olympic sports in the context of the experience of organizing professional sports. Nauka v olymпыiskom sporте. 2013. № 3. S. 73-80. http://nbuv.gov.ua/UJRN/NOS_2013_3_12 (In Russian)
4. Borysova O.V., Kozlova O.K. Professionalization and commercialization in Olympic sports (on the basis of tennis and athletics). Nauka v olymпыiskom sporте. 2019. № 3. S. 164-174. https://sportnauka.org.ua/wp-content/uploads/nvos/magazines/NvOS_2019_3.pdf (In Russian)
5. Vynohradov V.E. Non-training means of stimulation and restoration of working capacity in the preparation of highly qualified athletes (literature review). Vestnyk sportyvnoi nauky. 2012. № 5. S. 25-29. <https://cyberleninka.ru/article/n/vnetrenirovochnye-sredstva-stimulyatsii-i-vosstanovleniya-rabotosposobnosti-v-podgotovke-sportsmenov-vysokoy-kvalifikatsii-obzor/viewer> (In Russian)
6. Vynohradov V.E., Lopatenko N.A. The use of extra-training means to improve physical fitness in football. Sportyvna medytsyna i fizychna reabilitatsiia. 2017. № 2. S. 33-45. http://nbuv.gov.ua/UJRN/smed_2017_2_7 (In Russian)
7. Doroshenko E.Yu., Sobol E.O., Doroshenko I.E. Selection of football teams of the Ukrainian Premier League in the context of the globalization of high-achievement sports. Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii. 2018. № 6. S.129-135. http://eprints.zu.edu.ua/28156/1/Fakhovy%20zbirnyk%206_129-135.pdf. (In Ukrainian)

- http://eprints.zu.edu.ua/28156/1Фаховий%20збірник%206_129-135.pdf.
8. Дорошенко Е.Ю., Соболев Е.О. Фактори міграції в контексті впливу на результативність змагальної діяльності кваліфікованих футболістів. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2018. Вип. 9 (103). С. 51-54. <https://spppc.com.ua/index.php/journal/issue/view/21/103-pdf>.
 9. Дорошенко Е.Ю. Теоретико-методичні основи управління техніко-тактичною діяльністю в командних спортивних іграх: автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт». К.: НУФВСУ, 2014. 44 с. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/629>
 10. Дорошенко Э.Ю. Управление технико-тактической деятельностью в командных спортивных играх: [монография]. Запорожье: ООО ЛИПС, 2013. 436 с. https://sportnauka.org.ua/en/wp-content/uploads/nvos/articles/2014.4_3.pdf
 11. Эссенцаев Т.К. Проблема обеспечения тренировочной и соревновательной деятельности в системе многолетней подготовки спортсменов. Наука в олимпийском спорте. 2015. № 3. С. 45-58. https://sportnauka.org.ua/wp-content/uploads/nvos/magazines/NvOS_2015_3.pdf
 12. Поли Р. Глобализация спорта (на примере футбола). Наука в олимпийском спорте. 2019. № 4. С. 46–55. https://sportnauka.org.ua/wp-content/uploads/nvos/magazines/NvOS_2019_4.pdf
 13. Полищук Д.М., Сушко Р.О. Вплив селекційної роботи у футболі на ефективність змагальної діяльності команд. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2020. Вип. 3 (123). С. 113-119. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/31483>
 14. Платонов В.Н. Двигательные качества и физическая подготовка спортсменов. [монография]. К.: Олимпийская литература. 2017. 656 с. https://www.researchgate.net/publication/323880488_Dvigatelnye_kachestva_i_fiziceskaa_podgotovka_sportsmenov
 15. Платонов В.Н., Эссенцаев Т.К. Организационно-управленческие модели подготовки спортсменов высокой квалификации в условиях политизации и коммерциализации олимпийского спорта. Наука в олимпийском спорте. 2015. № 2. С. 19-26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/NOS_2015_2_5
 16. Платонов В.Н. Периодизация спортивной тренировки. Общая теория и ее практическое применение: [учебник для тренеров]. К.: Олимпий-
 8. Doroshenko E.Yu., Sobol E.O. Migration factors in the context of influence on the performance of competitive activities of qualified football players. Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriiia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). 2018. Vyp. 9 (103). S. 51-54. <https://spppc.com.ua/index.php/journal/issue/view/21/103-pdf>. (In Ukrainian)
 9. Doroshenko E.Yu. Theoretical and methodological foundations of management of technical and tactical activities in team sports games: avtoref. dys. ... d-ra nauk z fiz. vykhovannia i sportu : [spets.] 24.00.01 «Olimpiiskyi i profesiynyi sport». K.: NUFVSU, 2014. 44 s. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/629> (In Ukrainian)
 10. Doroshenko E.Yu. Management of technical and tactical activities in team sports games: [monohrafyia]. Zaporozhe: ООО LYPS, 2013. 436 s. https://sportnauka.org.ua/en/wp-content/uploads/nvos/articles/2014.4_3.pdf (In Russian)
 11. Essentaev T.K. The problem of providing training and competitive activities in the system of long-term training of athletes. Nauka v olymпыiskom sporte. 2015. № 3. S. 45-58. https://sportnauka.org.ua/wp-content/uploads/nvos/magazines/NvOS_2015_3.pdf (In Russian)
 12. Poly R. Globalization of sports (on the example of football). Nauka v olymпыiskom sporte. 2019. № 4. S. 46-55. https://sportnauka.org.ua/wp-content/uploads/nvos/magazines/NvOS_2019_4.pdf (In Russian)
 13. Polyshchuk D.M., Sushko R.O. The influence of selection work in football on the effectiveness of the competitive activity of teams. Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriiia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). 2020. Vyp. 3 (123). S. 113-119. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/31483> (In Ukrainian)
 14. Platonov V.N. Motor qualities and physical training of athletes. [monohrafyia]. K.: Olymпыiskaia lyteratura. 2017. 656 s. https://www.researchgate.net/publication/323880488_Dvigatelnye_kachestva_i_fiziceskaa_podgotovka_sportsmenov (In Russian)
 15. Platonov, V.N., Essentaev, T.K. (2015). Organizational and managerial models of training highly qualified athletes in the conditions of politicization and commercialization of Olympic sports. Nauka v olymпыiskom sporte, (2), 19-26. https://sportnauka.org.ua/en/wp-content/uploads/nvos/articles/2015.2_3.pdf. (In Russian)
 16. Platonov V.N. Periodization of sports training. General theory and its practical application: [uchebnyk dlia trenerov]. K.: Olymпыiskaia lyteratura, 2013. 624 s. <https://platonov.org.ua/publishing/> (In Russian)

- ская литература, 2013. 624 с. <https://platonov.org.ua/publishing/>
17. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: [учебник для тренеров]. В 2 кн. Алмата: КАСиТ, 2015. Кн. 1. 2015. 680 с. <https://platonov.org.ua/publishing/>
 18. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: [учебник для тренеров]. В 2 кн. Алмата: КАСиТ, 2015. Кн. 2. 2015. 752 с. <https://platonov.org.ua/publishing/>
 19. Сушко Р.А. Влияние процессов глобализации на развитие спортивных игр. Наука в олимпийском спорте. 2018. № 4. С. 39-45. DOI:10.32652/olympic2018.4_4
 20. Сушко Р.О., Дорошенко Е.Ю. Глобалізація в сучасному світі та її вплив на спорт вищих досягнень. Спортивний вісник Придніпров'я. 2016. № 2. С. 140-145. <http://infiz.dp.ua/misc-documents/2016-02/2016-02-28.pdf>
 21. Сушко Р.О., Дорошенко Е.Ю. Технологія підготовки збірних команд у спортивних іграх з урахуванням чинників міграції. Спортивний вісник Придніпров'я. 2019. № 3. С. 68-77. DOI: 10.32540/2071-1476-2019-3-068
 22. Сушко Р.О. Розвиток спортивних ігор в умовах глобалізації (на матеріалі баскетболу): [монографія]. К.: Центр учбової літератури, 2017. 359 с. <https://www.yakaboo.ua/rozvitok-sportivnih-igor-v-umovah-globalizacii-na-materiali-basketbolu.html>
 23. Сушко Р.О. Теоретико-методичні основи розвитку спортивних ігор в умовах глобалізації (на матеріалі баскетболу): автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту: [спец.] 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт». К.: НУФВСУ, 2018. 40 с. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/17400>
 24. Соболев Е.О., Сватієв А.В., Дорошенко Е.Ю. Фінансова вартість клубів української Прем'єр-ліги у взаємозв'язку з показниками міграції футболістів. Спортивна наука та здоров'я людини. 2021. № 2 (6). С. 183-195. DOI: 10.28925/2664-2069.2021.216
 25. Соболев Е.О., Сватієв А.В., Дорошенко Е.Ю. Показники фінансового забезпечення міграції футболістів у провідних європейських лігах. Спортивна наука та здоров'я людини. 2021. № 1 (5). С. 137-148. DOI: 10.28925/2664-2069.2021.110
 26. Cao A., Xie X., Lan J., Lu H., Hou X., Wang J., Zhang H., Liu D., Wu Y. MIG-Viewer: Visual analytics of soccer player migration. Visual Informatics. 2021. 5. S. 102-113. DOI: 10.1016/j.visinf.2021.09.002
 27. Kilvington D. The English Premier League: a Socio-
 17. Platonov V.N. The system of training athletes in Olympic sports. General theory and its practical applications: [uchebnyk dlia trenerov]. V 2 kn. Almaty: KASyT, 2015. Kn. 1. 2015. 680 s. <https://platonov.org.ua/publishing/> (In Russian)
 18. Platonov V.N. The system of training athletes in Olympic sports. General theory and its practical applications: [uchebnyk dlia trenerov]. V 2 kn. Almaty: KASyT, 2015. Kn. 2. 2015. 752 s. <https://platonov.org.ua/publishing/> (In Russian)
 19. Sushko R.A. Influence of globalization processes on the development of sports games. Nauka v olympyiskom sporte. 2018. № 4. S. 39-45. DOI:10.32652/olympic2018.4_4 (In Russian)
 20. Sushko R.O., Doroshenko E.Yu. Globalization in the modern world and its impact on sports of higher achievements. Sportyvnyi visnyk Prydniprovia. 2016. № 2. S. 140-145. <http://infiz.dp.ua/misc-documents/2016-02/2016-02-28.pdf> (In Ukrainian)
 21. Sushko R.O., Doroshenko E.Yu. The technology of training national teams in sports games taking into account factors of migration. Sportyvnyi visnyk Prydniprovia. 2019. № 3. S. 68-77. DOI: 10.32540/2071-1476-2019-3-068 (In Ukrainian)
 22. Sushko R.O. The development of sports games in the conditions of globalization (on the basis of basketball): [monohrafiya]. K.: Tsentr uchbovoi literatury, 2017. 359 s. <https://www.yakaboo.ua/rozvitok-sportivnih-igor-v-umovah-globalizacii-na-materiali-basketbolu.html> (In Ukrainian)
 23. Sushko R.O. Theoretical and methodological foundations of the development of sports games in the conditions of globalization (on the basis of basketball): avtoref. dys. ... d-ra nauk z fiz. vykhovannia ta sportu: [spets.] 24.00.01 «Olimpiiskyi i profesiynyi sport». K.: NUFVSU, 2018. 40 s. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/17400> (In Ukrainian)
 24. Sobol E.O., Svatiev A.V., Doroshenko E.Yu. The financial value of the clubs of the Ukrainian Premier League in relation to the indicators of the migration of football players. Sportyvna nauka ta zdorovia liudyny. 2021. № 2 (6). S. 183-195. DOI: 10.28925/2664-2069.2021.216 (In Ukrainian)
 25. Sobol E.O., Svatiev A.V., Doroshenko E.Yu. Indicators of financial support for the migration of football players in the leading European leagues. Sportyvna nauka ta zdorovia liudyny. 2021. № 1 (5). S. 137-148. DOI: 10.28925/2664-2069.2021.110 (In Ukrainian)
 26. Cao A., Xie X., Lan J., Lu H., Hou X., Wang J., Zhang H., Liu D., Wu Y. MIG-Viewer: Visual analytics of soccer player migration. Visual Informatics. 2021. 5. S. 102-113. DOI: 10.1016/j.visinf.2021.09.002
 27. Kilvington D. The English Premier League: a Socio-

- Cultural Analysis. Soccer & Society. 2019. 20 (1). S. 195-197. DOI: 10.1080/14660970.2018.1525796
28. Kościukevych V., Imas Ye., Borysova O., Dutchak M., Shynkaruk O., Kogut I., Voronova V., Shlonska O., Stasiuk I. Modeling of the Athletic Training Process in Team Sports During an Annual Macrocycle. *Journal of Physical Education and Sport*. 2018. № 18 (1). S. 327-334. DOI: 10.7752/jpes.2018.s144
29. Kościukevych, V., Shchepotina, N., & Vozniuk, T. (2020). Monitoring and Analyzing of the Attacks of the Football Team. *Teoriâ ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*, 2020. № 20 (2). S. 68-76. DOI: 10.17309/tmfv.2020.2.02
30. Lago-Peñas C., Lago-Peñas S. & Lago I. Player Migration and Soccer Performance. *Frontiers in Psychology*. 2019. 10: 616. DOI: 10.3389/fpsyg.2019.00616
31. Sobol E., Svatyev A., Doroshenko I., Kokareva S., Korzh N., & Doroshenko E. Formation of National Teams Taking into Account the Factors of Football Players' Club Migration. *Teoriâ Ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*. 2021. № 21 (4). C. 389-396. DOI: 10.17309/tmfv.2021.4.15
32. Shchepotina N., Kościukevych V., Asauliuk I., Stasiuk V., Vozniuk T., Dmytrenko S., & Adamchuk V. Management of Training Process of Team Sports Athletes During the Competition Period on the Basis of Programming (Football-Based). *Teoriâ ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*, 2021. № 21 (2). S. 142-151. DOI: 10.17309/tmfv.2021.2.07
- Cultural Analysis. Soccer & Society. 2019. 20 (1). S. 195-197. DOI: 10.1080/14660970.2018.1525796
28. Kościukevych V., Imas Ye., Borysova O., Dutchak M., Shynkaruk O., Kogut I., Voronova V., Shlonska O., Stasiuk I. Modeling of the Athletic Training Process in Team Sports During an Annual Macrocycle. *Journal of Physical Education and Sport*. 2018. № 18 (1). S. 327-334. DOI: 10.7752/jpes.2018.s144
29. Kościukevych, V., Shchepotina, N., & Vozniuk, T. (2020). Monitoring and Analyzing of the Attacks of the Football Team. *Teoriâ ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*, 2020. № 20 (2). S. 68-76. DOI: 10.17309/tmfv.2020.2.02
30. Lago-Peñas C., Lago-Peñas S. & Lago I. Player Migration and Soccer Performance. *Frontiers in Psychology*. 2019. 10: 616. DOI: 10.3389/fpsyg.2019.00616
31. Sobol E., Svatyev A., Doroshenko I., Kokareva S., Korzh N., & Doroshenko E. Formation of National Teams Taking into Account the Factors of Football Players' Club Migration. *Teoriâ Ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*. 2021. № 21 (4). C. 389-396. DOI: 10.17309/tmfv.2021.4.15
32. Shchepotina N., Kościukevych V., Asauliuk I., Stasiuk V., Vozniuk T., Dmytrenko S., & Adamchuk V. Management of Training Process of Team Sports Athletes During the Competition Period on the Basis of Programming (Football-Based). *Teoriâ ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*, 2021. № 21 (2). S. 142-151. DOI: 10.17309/tmfv.2021.2.07

Соболь Едуард

Запорізький національний університет

Вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Запорізька область, Україна, 69600

e-mail: sobol.apps@gmail.com, тел.: 095 667-43-20

<https://orcid.org/0000-0002-6351-7272>